

De omerta over schaliegas

In de nasleep van de schijnbaar zo noodzakelijke vergunning voor INEOS heerst er een omerta over de nadelige gevolgen van schaliegas. Dit heeft verstrekkende en kwalijke gevolgen. Schaliegas wordt zodoende salonfähig verklaard en dat staat duurzamere alternatieven in de weg.

Schaliegaswinning is niet voor niets in Europa verboden, alhoewel de potentiële voorraden groot zijn. De risico's voor volksgezondheid en milieu zijn te groot. Bij de winning worden er grote hoeveelheden schadelijke chemicaliën in de ondergrond gebracht. Eveneens een probleem is dat alle schaliegaswingebieden gekende hotspots zijn van ongekende methaanuitstoot. De producenten zeggen dat er eenvoudige oplossingen zijn. In de realiteit verandert er al jaren niks. Geen enkele Europeaan (politicus, NGO) ligt wakker van de gevolgen voor de doorsnee Amerikaan die woont in de buurt van de schaliegaswinningen. Typisch een gevalletje van nimby: zolang het niet in de eigen achtertuin is, is alles best.

Nergens en door niemand wordt ook maar een woord gerept over het vervuilende contract dat Duitsland in juni gesloten heeft met Venture Global LNG (<https://ventureglobalng.com/press/venture-global-and-sefe-announce-20-year-lng-sales-and-purchase-agreement/>). Duitsland heeft namelijk met dat bedrijf een 20-jarig contract afgesloten voor de levering van vloeibaar schaliegas. De jaarlijks geïmporteerde hoeveelheid schaliegas komt overeen met een rechtstreekse jaarlijkse uitstoot van 13 miljoen ton CO₂ equivalenten (exclusief de immense uitstoot van methaan die bij de productie vrijkomt). Dit is meer dan de uitstoot van de totale Belgische landbouw (www.klimaat.be).

Wel groot in het nieuws, in de periode dat Duitsland het omstreden LNG-contract afsloot: Ierland heeft zich voorgenomen 200.000 runderen af te slachten om zijn klimaatdoelstellingen te halen. Men vergat wel te melden dat dit slechts een pleister op een houten been is. Als Ierland geen bijkomende maatregelen neemt in andere sectoren dan is dat land binnen 10 jaar terug bij af, zij het wel zonder runderen en met een ontheemd platteland dat grotendeels en van oudsher rijk is aan grasland. Methaan uit de rundveehouderij is ook bij ons een doelwit voor de klimaatpredikanten. Over de impact ervan vanuit de veehouderij valt wel één en ander uit leggen en de meningen erover zijn ook bij wetenschappers niet onverdeeld. Het is immers een cyclisch gas: na een tiental jaar is de uitgestoten methaan omgezet in CO₂. Gras kan het CO₂ afkomstig van het uitgestoten methaan voor een aardig deel terug opnemen. Zolang je veestapel constant blijft, blijft ook je uitstoot constant en er wordt elke dag verder aan gewerkt om de uitstoot per koe naar beneden te halen, ook bij ons loopt onderzoek in het kader van het Convenant Europese Emissies rundvee (<https://lv.vlaanderen.be/dier/runderen/convenant-europese-emissies-rundvee-ceer>).

Het lijkt simpel, maar ook het IPCC (het Intergouvernementeel Panel voor de Klimaatverandering) erkent de bijdragen aan de circulariteit, en dat is toch niet de minste stem in de klimaatdiscussie. Een goed beheerd grasland neemt daarbovenop meer CO₂ op dan matig beheerd grasland. In Vlaanderen zijn runderen voor ongeveer 5% van de broeikasgasuitstoot verantwoordelijk. Bij ons een onberedeneerde daling van de rundveestapel afdwingen blijft dus ook hier altijd rommelen in de marge voor het klimaat.

We hebben aardgas als energiebron nodig, laat hier geen twijfel over bestaan. Alleen moeten we onszelf geen blaasjes wijs laten maken en goed beseffen dat we met schaliegas onherroepelijk de methaan- en CO₂-concentratie in de atmosfeer de hoogte injagen. Daar kan geen duizenden runderen slachten tegenop.

Gas uit mest

Er bestaat een alternatieve manier om aan de aardgasbehoefte te voldoen. Alleen stuit deze piste op ideologische bezwaren. Mest, en in het bijzonder rundermest, is een prima bron van natuurlijk geproduceerd gas.

Denemarken zet als vee-intensief land vandaag reeds extra in op groene gaswinning uit dierlijke mest. Daarmee boekt Denemarken op meerdere fronten winst. Het verlaagt de broeikasgasemissies van de veestapel zonder die af te bouwen en, niet onbelangrijk, het vergroot zijn energieonafhankelijkheid. Gas omzetten in elektriciteit vinden de Denen zonde. Het energetisch rendement van het natuurlijk gewonnen gas wordt hier immers door onderbenut.

Vlaanderen kiest vooralsnog niet voor deze bron van natuurlijk gas. Het grootste argument om dit niet te doen is ongetwijfeld *“het bevordert de afbouw van de veestapel niet”*. U leest het goed. Om ideologische redenen ruïneren we liever de leefomstandigheden van duizenden Amerikanen en jagen we de methaanconcentratie in de atmosfeer de hoogte in.

Vlaanderen kan hiermee nochtans op meerdere fronten winst boeken. Mestvergisting verlaagt naast de methaanuitstoot immers ook de stikstofuitstoot en wat overblijft na vergisting is een goed inzetbare en efficiënte meststof, niet oninteressant in deze woelige stikstoftijden. Biomethaan is een klimaatneutraal gas, en dus een belangrijke opportuniteit om het gas in de openbare gasnetten te vergroenen. Fluvius geeft in zijn investeringsplan 2024-2030 aan dat het actief wil meewerken aan pilootprojecten voor biomethaan. Vandaag is het investeringsklimaat voor nieuwe biomethaan-injectieprojecten onzeker en sterk afhankelijk van de gasprijzen. Toch verwacht Fluvius een toename van biomethaan-injectie, onder andere door Europese maatregelen, door druk van de klimaatambities van de overheden en door koppeling met klimaatdoelstellingen bij de landbouwsector.

De kans dat Europa op grote schaal de weg van het groene (dierlijk) gas inslaat is echter klein. Naast ideologische tegenkanting, zijn de belangen van enkele Europese energiegiganten en investeerders in Amerikaans schaliegas te groot. Het is geen geheim dat deze financiële belangen zwaar doorwegen in zowel de Vlaamse als Europese besluitvorming. Het geval INEOS is hiervan de zoveelste bevestiging.

Het is niet te laat om het beleid te wijzigen, maar de tijd dringt wel. Vlaamse ondernemers staan klaar. De techniek is lokaal beschikbaar en het aardgasnetwerk ligt er. Burger, boer en milieu varen er wel bij. Alleen de beleidsmakers moeten nog om.

Mark Wulfrancke

0498 91 44 22